

NORGES HØYESTERETT

Den 10. mars 2006 avsa Høyesterett dom i

HR-2006-00429-A, (sak nr. 2005/1605), straffesak, anke,

I.
Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Tor Erik Heggøy)

mot

A (advokat Berit Reiss-Andersen)

II.
A (advokat Berit Reiss-Andersen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Tor Erik Heggøy)

III.
B (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Tor Erik Heggøy)

IV.
C (advokat Morten Kjensli)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Tor Erik Heggøy)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Gussgard**: Saken gjelder fastsettelse av straff for et grovt ran.
- (2) Borgarting lagmannsrett avsa 5. september 2005 dom med slik domsslutning:

- ”1. A, født 00.00.1964, dømmes for overtredelse av straffeloven § 267, jf § 268 annet ledd til en straff av fengsel i 5 – fem – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen går 187 – etthundreogåttisju – dager for utholdt varetekt.
- 2. C, født 00.00.1974, dømmes for overtredelse av straffeloven § 267, jf § 268 annet ledd til en straff av fengsel i 5 – fem – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen går 190 – etthundreognitti – dager for utholdt varetekt.
- 3. B, født 00.00.1974, dømmes for overtredelse av straffeloven § 267, jf § 268 annet ledd til en straff av fengsel i 5 – fem – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen går 126 – etthundreogtjuseks – dager for utholdt varetekt.”

(3) Ved Oslo tingretts dom 18. januar 2005 ble de dømt til fengsel i fire år for det samme straffbare forholdet – medvirkning til grovt ran. Påtalemyndigheten anket til lagmannsretten over straffutmålingen, prinsipielt for å få dom for forvaring for alle tre. De tiltalte anket over saksbehandlingen, subsidiært over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Ankene ble henvist til ankeforhandling. En fjerde person, D, var dømt i tingretten til fengsel i fire år for ranet og for visse andre forhold, men dommen ble ikke anket.

(4) Gjerningsbeskrivelsen i tiltalebeslutningen av 29. april 2004 lyder slik:

”Tirsdag 22. april 2003 ca. kl. 09.25, i --- gate 00 på Grünerløkka i Oslo, bevæpnet og maskert med finlandshette, tok han en koffert inneholdende NOK 3.150.000,- fra en verditransport tilhørende Nordea Bank Norge ASA. Det ble truet med skytevåpen.”

(5) Påtalemyndigheten anket til Høyesterett over lagmannsrettens dom for så vidt gjaldt A. A og B anket over straffutmålingen og saksbehandlingen under straffespørsmålet – mangelfulle domsgrunner. C anket over straffutmålingen. Høyesteretts kjæremålsutvalg tillot fremmet påtalemyndighetens anke og ankene fra de domfelte over straffutmålingen. Ankene over saksbehandlingen ble ikke tillatt fremmet.

(6) I påtalemyndighetens anke ble det gjort gjeldende at lagmannsretten uriktig hadde lagt til grunn at det var et absolutt krav om personundersøkelse for at forvaring kunne idømmes, og at retten, når den forsto straffeloven § 39 d slik, burde utsatt behandlingen av straffutmålingen for A. For Høyesterett er personundersøkelse for A innhentet, og disse ankegrunnene ble frafalt under ankeforhandlingen.

(7) Påtalemyndigheten har nedlagt påstand om at A dømmes til forvaring med en lengstetid på sju år og med en minstetid på fire år og seks måneder.

(8) *Jeg er kommet til at påtalemyndighetens anke må tas til følge, slik at A dømmes til forvaring som påstått, og at ankene fra B og C tas til følge ved at straffen for dem begge settes til fengsel i fem år.*

(9) Lagmannsretten skriver om ranet og om den enkeltes rolle:

”Nordea Bank på Grünerløkka i Oslo ble ranet 22. april 2003 ca kl 0925. Ranerne kom i en stjålet Chevrolet Tahoe, og det var i hvert fall tre personer i bilen. De passet opp en bil fra Nordeas bil- og budavdeling som kom med penger første arbeidsdag etter påske i 2003. To av ranerne fulgte raskt etter sjåføren inn i bankens ekspedisjonslokale. En av ranerne holdt vakt utenfor. Alle hadde på seg finlandshetter.

Den ene av de som gikk inn i banken, hadde maskinpistol som han rettet mot kassereren i banken og mot sjåføren. Uten å si noe ble begge beordret i gulvet med våpenet. Raneren tok deretter verdikofferten som sjåføren hadde hatt med seg. Den inneholdt kr 3 150 000.

Den andre raneren i lokalet, som hadde en revolver Smith & Wesson, kaliber 38, kom like etter, gikk bak skranken og forsøkte å sparke opp døren til et rom, hvor penger m.v. fra nattsafen var oppbevart i en verdikoffert. Han lyktes ikke å åpne døren, og han forlot raskt lokalet.

Det ble ikke løsnet skudd under ranet. Ranerne forsvant i bilen som de hadde kommet med. Den ble senere funnet utenfor Akerselva sykehjem på Bjølsen. De hadde da byttet til en Volkswagen Transporter, som D disponerte. Bilen hadde stått parkert ved sykehjemmet under ranet. I bilen hadde ranerne med seg to kasser føret med bly som skulle hindre sporing av verdikoffertene.

D kjørte hjem til bolig på X i Y. Der lyktes det å spore verdikofferten med hjelp av radiosender. Etter flytting senere samme ettermiddag, ble den sporet til en garasje på Fornebu, hvor politiet senere byttet den med en annen verdikoffert uten penger. Blykassen og kofferten ble 26. april 2003 fraktet i Ds bil til en nedlagt husmannsplass i Skogsbygda ved Skarnes, hvor politiet pågrep D og Trond A.

--

Det er videre på det rene at kassene med bly ble produsert 17. april 2003 i et lokale i ---veien på Fornebu som D disponerte gjennom sin arbeidsgiver. A har forklart at han bestilte bly både før og etter ranet. I tillegg til bly til kassene som skulle brukes under transporten etter ranet, var det planlagt å bygge ytterligere en større kasse, også den belagt med bly, som skulle brukes ved åpning av verdikoffertene.

--

De er ved lagrettens kjennelse kjent skyldige i ran eller medvirkning til ran. De har etter det som kom frem under ankeforhandlingen hatt ulike roller uten at det i detalj har vært mulig å klarlegge den enkeltes konkrete handlinger, herunder handlinger under selve ranet. De blir å dømme for medvirkning til ran.

A hadde permisjon fra Krogsrud arbeidsleir 16.-18. april 2003. Gjennom kommunikasjonskontroll er det avdekket at han var på Fornebu 17. april 2003, da kassene ble produsert. Han har erkjent at han var i ---veien, og lagmannsretten finner det bevist at han deltok i produksjon av kassene. Han har uoppfordret forklart at han bestilte blyet som senere ble brukt i kassen i ransbilen og det blyet som senere skulle brukes i den større kassen som skulle bygges for bruk ved åpning av de koffertene ranerne fikk med seg. Under ranet 22. april 2003 var A i Krogsrud arbeidsleir, hvor han arbeidet på verkstedet. A var med da kofferten skulle åpnes i Skogsbygda, og han hadde kontakten med eieren av stedet.

C var til stede under produksjon av kassene 17. april 2003 og har forklart at han trodde kassene skulle brukes til smugling av anabole steroider. Han overnattet hos D på Hosle natt til 22. april og kjørte med ham ca kl 0730 til Fornebu. Han har forklart at han deretter tok bussen inn til byen. Han har videre forklart at han senere på dagen traff D på Hosle, kjørte med ham til Fornebu og hjalp ham med å bære kassen med verdikofferten inn i garasjen. Videre fikk han handleliste av D som senere samme kveld ble skrevet ut på As PC på Krogsrud leir med referanse til delenummer i innkjøpskatalogen til firma Clas Ohlson. Listen hadde påminnelse om ikke glemme å ta med tønner og "Myke Jens" penselrens som skulle brukes til å vaske sedlene, hvis fargeampullen i verdikofferten gikk av under åpningen. -- C foretok innkjøpene --. C har forklart at han snakket med A om lokale til åpning av kofferten og fikk vite at det var "ledig". Han har også forklart at han ba A skaffe bly.

B hadde permisjon i 5 dager fra 15.-19. april 2003. Han har erkjent at han var i ---veien hele dagen den 17. april 2003, men i et annet ærende. Lagmannsretten finner det bevist at han medvirket til produksjon av kassene. Han hadde frigang den dagen ranet fant sted, men har bestridt at han var en av ranerne i banken.”

- (10) Forsvarerne har fremhevet at straffen for de domfelte skal vurderes ut fra den enkeltes rolle, og at ingen av dem var til stede under selve ranet. De bidro bare i forbindelse med å få i stand de blybelagte kassene som skulle brukes ved transport av verdikoffertene bort fra ransstedet og senere. Graden av medvirkning har betydning ved straffutmålingen. De domfelte skal ikke straffes for det hovedpersonene har gjort i forbindelse med selve ranet. Det anføres at lagmannsretten ikke har hatt dette klart for seg og derfor har tatt utgangspunkt i et for høyt straffenivå. At det nå er gått lang tid siden ranet fant sted, burde også vært tillagt større vekt.
- (11) På den tiden ranet ble begått, var de tre domfelte innsatt i Krogsrud arbeidsleir til soning av tidligere dommer. Forsvarerne har pekt på at domfellelsen for medvirkning til ranet har gjort det uaktuelt med løslatelse på prøve fra soning av disse dommene, jf. straffegjennomføringsloven § 42 femte ledd. De er også overført til lukket anstalt. Samlet soningstid hevdes å bli urimelig lang dersom det ikke tas hensyn til at de må sone tidligere dom fullt ut.
- (12) Til spørsmålet om forvaring har As forsvarer gjort gjeldende at ranet, slik det ble gjennomført, ikke var så grovt at straffeloven § 39 c nr. 1 kan komme til anvendelse. Forvaringsdom må for øvrig reserveres mer alvorlig medvirkning enn den A har gjort seg skyldig i. Kriminalitetskravet kan følgelig ikke anses oppfylt. Det er særlig vist til Rt. 2002 side 1677 og Rt. 2003 side 1257. Hensett til den aktuelle samlede soningstid og As alder kan heller ikke vilkåret om en nærliggende tilbakefallsfare anses oppfylt.
- (13) *Jeg tar først for meg straffutmålingen for A, og starter med spørsmålet om vilkårene i § 39 c nr. 1 foreligger. Det aktuelle alternativet etter første punktum er om A er funnet skyldig i å ha begått eller forsøkt å begå en ”alvorlig forbrytelse som krenket andres liv, helse eller frihet, eller utsatte disse rettsgodene for fare”.*
- (14) Det er på det rene at et ran kan tilfredsstille kravet om en alvorlig forbrytelse i denne sammenheng. Jeg nøyer meg med å vise til Rt. 2002 side 1677, der det fremheves at forvaring skal beskytte mot de ”særlig farlige volds- og voldspregete forbrytelser”, og der det vises til at det i forarbeidene – Ot.prp. nr. 87 (1993–1994) side 107 og 111 – er nevnt at alvorlige tilfeller av ran vil kunne omfattes.
- (15) Som det fremgår av det jeg har sitert fra lagmannsrettens dom, befant A seg i Krogsrud arbeidsleir da ranet ble begått. Ut fra bestemmelsens ordlyd har retten lagt til grunn at vilkåret i § 39 c nr. 1 første punktum ikke er oppfylt dersom det ikke kan fastslås at vedkommende ”var med under ranet i banken og var en av de som truet med våpen”. Etter rettens oppfatning er han i så fall ikke funnet skyldig i å ha ”begått eller forsøkt å begå” den angitte forbrytelse. Denne lovforståelse er jeg ikke enig i. Det kan ikke være slik at det bare er den som direkte har utført eller forsøkt å utføre det som etter § 267 karakteriserer en ranshandling, som kan idømmes forvaring etter § 39 c. Det er mange former for medvirkning, og medvirkeren kan ha spilt en viktig rolle. Det kan også være noe tilfeldig hvordan rollene i det forbryterske opplegget er fordelt. Det er ingen ting som tyder på at § 39 c skal forstås slik lagmannsretten gjør. Men medvirkeren må bedømmes

ut fra sin rolle og sine forutsetninger. Dette gjelder helt generelt, jf. eksempelvis Rt. 2005 side 941 avsnitt 19, og det får betydning også ved vurderingen av straffen for B og C.

- (16) Forsvareren har anført at selve ranshandlingen isolert sett ikke tilfredsstillende vilkåret i § 39 c nr. 1 første punktum. Det er vist til at det ikke ble utøvet vold, at det hele var over på få minutter, og at det ikke foreligger opplysninger om alvorlige skadevirkninger på personer.
- (17) Dette er korrekt, men ved vurderingen av grovheten ved ranet er det også andre forhold som må trekkes inn. Ett er stedet og tidspunktet. Ranet skjedde på et sentralt sted i Oslo, på Grünerløkka ca. kl. 09.25, et tidspunkt da det regelmessig må påregnes kunder i banken og folk utenfor lokalet. Et annet er dette at to av ranerne var bevæpnet, den ene med maskinpistol, som er et særdeles farlig våpen, den andre med en revolver. Det vil alltid være usikkerhetsfaktorer ved gjennomføring av et ran. Situasjonen vil være svært spent. En må regne med nervøsitet og frykt både hos ranerne og de som direkte krenkes eller er vitner til forbrytelsen. Noe uforutsett kan skje. Et ran på dagtid midt i en by vil kunne utsette mange mennesker for risiko og for en påkjenning som kan medføre skadevirkninger. Et ran er en inngripende opplevelse. En kan ikke på forhånd vite hvordan en person vil reagere på å stå overfor maskerte, bevæpnede ranere. Det er en kjent sak at noen vil reagere så sterkt at de får problemer med å gjenoppta arbeidet før etter lang tid, noen vil også søke seg over i annen jobb. Selv om det ikke er opplysninger om alvorlige skadevirkninger i vår sak, har det betydning at et slikt ran er egnet til å fremkalle fare for psykiske skadevirkninger, jf. Rt. 2003 side 556.
- (18) Etter min mening var dette profesjonelt utførte, grove ranet en alvorlig forbrytelse som utsatte andres liv og helse for fare. Det tilfredsstillende kravet i § 39 c nr. 1 første punktum.
- (19) Jeg kan heller ikke se at As rolle er så ubetydelig eller perifer at vilkåret ikke kan anses oppfylt i forhold til ham. Slik jeg forstår lagmannsrettens premisser, må det legges til grunn at A hadde en sentral rolle. Ved bankran blir politiet raskt informert, og det var derfor svært viktig å hindre at de pengehoffertene en tok sikte på å få tak i, kunne spores. En egen kasse skulle brukes når de skulle åpne verdikoffertene. A ble åpenbart ansett for å ha kunnskap om hvordan en skulle gå frem, også når det gjaldt å sikre ransutbyttet ved åpning av koffertene. Bygging av blyförete kasser og de øvrige opplysningene om hans deltakelse viser at han har vært klar over at ranet gjaldt en pengetransport. Ved et profesjonelt opplegg som dette, må det også legges til grunn at han var klar over at ranerne ville være bevæpnet.
- (20) Det var også A som hadde kontaktet eieren av småbruket i Skogsbygda på Skarnes. A var til stede der da pengehofferten skulle åpnes og politiet slo til. Han ble pågrepet sammen med D. Dersom ranerne hadde lyktes, ville altså D og A hatt direkte tilgang til ransutbyttet. Han fremstår som en sentral skikkelse i planleggingen og som medvirker ved viktige deler av gjennomføringen.
- (21) Det andre vilkåret i § 39 c nr. 1 er at det må antas å være ”en nærliggende fare for at lovbrøyteren på nytt vil begå en slik forbrytelse”. Om farevurderingen heter det at det skal legges vekt på forbrytelsen ”sammenholdt særlig med lovbrøyterens atferd og sosiale og personlige funksjonsevne. Det skal særlig legges vekt på om lovbrøyteren tidligere har begått eller forsøkt å begå en forbrytelse som nevnt i første punktum”. Jeg går over til en nærmere vurdering av gjentakelsesfaren.

- (22) For Høyesterett er det fremlagt personundersøkelse, noe A tidligere har nektet å medvirke til. Etter straffeloven § 39 d skal det foretas personundersøkelse før dom på forvaring avvises, alternativt rettspsykiatrisk undersøkelse. Under henvisning til denne bestemmelsen anså lagmannsretten seg avskåret fra å dømme A til forvaring. Selv om påtalemyndigheten har frafalt anken over denne lovforståelsen, vil jeg gi uttrykk for at jeg er enig med lagmannsretten i at det er et krav at personundersøkelse er foretatt, der det ikke er aktuelt med rettspsykiatrisk undersøkelse. Personundersøkelse kan foretas uten at tiltalte medvirker. Noe bør en kunne få frem uten tiltaltes medvirkning, og det må være klart at tiltalte ikke kan hindre dom for forvaring ved å nekte å medvirke.
- (23) Personundersøkeren opplevde A som en ressurssterk person, og dette ble understøttet av kilder både i og utenfor fengselet. Han virket oppriktig i forhold til sitt ønske om å leve et stabilt familieliv med sin kjæreste og kommende barn. Personundersøkeren mente at han har de nødvendige ressursene for å klare det, dersom det er hans oppriktige ønske.
- (24) Det er et tungt moment ved farevurderingen at domfelte tidligere har begått en forbrytelse som de § 39 c tar sikte på å verne samfunnet mot.
- (25) Ved tidligere Eidsivating, nå Borgarting, lagmannsrett ble A 26. august 1993 dømt til fengsel i sju år for fire grove ran, tre tilfelle av frihetsberøvelse – straffeloven § 223 første ledd – og bilbruktstyverier. Han ble løslatt på prøve 7. mai 1997.
- (26) De fire ranene skjedde i august 1992, to av dem gjaldt ran av postkontor på Svartskog og Nesbru, de øvrige gjaldt ran av biler i forbindelse med ranet på Nesbru. I forbindelse med ranet på Nesbru ble det tatt tre gisler. Ranene ble profesjonelt utført, ranerne var maskert og bevæpnet.
- (27) Jeg siterer fra lagmannsrettens dom om ranet på Nesbru postkontor:
- ”Når det særlig gjelder Nesbru-ranet, finner lagmannsretten grunn til å fremheve at det utgjør ett av de alvorligste ran som er begått i Norge med hensyn til omfang og voldsomhet i gjennomføringen. Postpersonalet ble behandlet brutalt og fikk ikke ubetydelige psykiske skadevirkninger. Gisseltaking er i seg selv særdeles alvorlig. Gislene ble brukt for å holde politiet på avstand. Behandlingen ble opplevet som svært nedverdiggende. Det gikk særlig ut over Sandvik, som med tildekket hode og med våpen flere ganger presset mot seg, ble påført en stor psykisk belastning som han ennå ikke ett år senere er ferdig med. Frihetsberøvelsen varte ca. 1 ½ time for de to første gislene. På tross av at politiet var etter de tiltalte og også ved en anledning skjøt mot bilen, oppgav de ikke sitt mål.”**
- (28) Ved Borgarting lagmannsretts dom 21. november 2001 ble A dømt til fengsel i åtte år, blant annet for medvirkning til to grove ran overfor verditransporter utført av Securitas. Det første fant sted i Lillestrøm 26. april 1999, og utbyttet var ca. 1,8 millioner kroner. Det andre skjedde i Mjøndalen 2. juni 1999, og utbyttet var ca. 5,3 millioner. Det ble begge steder truet med automatvåpen. Etter varetekt i 1089 dager startet soningen av denne dommen 20. februar 2002. Soningstiden utløper 28. november 2006.
- (29) Det ranet vår sak gjelder, skjedde altså under soning av denne dommen. Til tross for langvarige fengselsopphold tok han igjen sjansen på å berike seg ved grov kriminalitet. Hensett til de forbrytelsene han tidligere er dømt for, sammenholdt med det grove ranet saken gjelder, finner jeg det klart at det er en nærliggende fare for at A på nytt vil begå en alvorlig forbrytelse som angitt i § 39 c nr. 1.

- (30) Vilkårene for forvaring etter § 39 c nr. 1 er oppfylt. A har vist at selv opphold i fengsel ikke hindrer ham i å medvirke til grovt ran. Da bør det vern av samfunnet som ligger i forvaringsinstituttet tas i bruk. Etter min vurdering er tidsbegrenset straff ikke tilstrekkelig, hensett til det kriminalitetsbildet en her står overfor.
- (31) Jeg er enig i påtalemyndighetens syn på forvaringens lengde og finner således at A bør dømmes til forvaring med en tidsramme på sju år og med en minstetid på fire år og seks måneder. Jeg bemerker at når forvaring idømmes, bortfaller tidligere idømt fengselsstraff, jf. straffeloven § 39 e tredje ledd, og det bør det tas hensyn til ved fastsettelse av minstetiden.
- (32) Når det gjelder straffutmåling for B og C, har forsvarerne som nevnt påpekt at samlet soningstid blir svært lang siden de først må sone ferdig en tidligere dom. Jeg er enig i at samlet soningstid i visse tilfelle kan være et relevant moment ved straffutmåling, og viser eksempelvis til Rt. 1989 side 1188 og Rt. 2004 side 377 avsnitt 22. Men etter min mening er det ikke grunn til en slik tilnærming i denne saken. Vi står overfor medvirkning til et grovt ran begått i soningstiden for tidligere ran. I et slikt tilfelle er det ingen rimelighet i å redusere den straffen som ellers ville blitt idømt, som følge av at domfelte allerede soner dom for tilsvarende forhold. Det er heller spørsmålet om en skjerpning av straffen som står i fokus.
- (33) Også tidsmomentet er trukket frem. Ranet skjedde 22. april 2003, tiltalebeslutningen er datert 29. april 2004, tingrettens og lagmannsrettens dommer er avsagt henholdsvis 18. januar og 5. september 2005. Tidsforbruket kan etter min mening ikke få spesielt stor betydning i en så omfattende sak som dette. I denne sammenheng har det også betydning at de domfelte sitter inne til soning av andre straffbare forhold.
- (34) Jeg ser først på straffutmålingen for B. I personundersøkelse sies det at han viser god selvinnsikt og fremstår som ressurssterk. Han er straffedømt flere ganger, blant annet for befatning med narkotika og for vinningsforbrytelser. Ved Borgarting lagmannsretts dom 21. november 2001 ble han dømt til fengsel i sju år for en rekke straffbare forhold, blant annet for tre grove ran. Det første var et bankran 31. juli 1998 på Strømmen, der han var maskert og bevæpnet med hagle. Han ble også dømt for ran 2. juni 1999 i Mjøndalen overfor en Securitas verditransport, der utbyttet var ca. 5,3 millioner kroner, et ran også A er dømt for. Det tredje ranet fant sted i nærheten av Buskerud Storsenter 5. juni 2000. Også dette gjaldt en Securitas verditransport. Han truet med automatvåpen og tilegnet seg ca. 661 000 kroner. Det er denne dommen han sonet da han ble pågrepet i forbindelse med vår sak. Soningstiden utløper 31. august 2006.
- (35) Lagmannsretten har funnet bevist at B medvirket til produksjon av kassene. Som A har han vært kjent med hva som skulle foregå. Lagmannsretten har uttalt at det ikke er grunn til å anse noen av de tiltaltes roller ”mer eller mindre betydningsfulle enn noen av de andres”. Også tingretten har behandlet de tre likt. Jeg ser det da slik at B, på samme måte som A, må anses å ha vært sentralt inne i opplegget. Lagmannsretten har likevel etter min mening satt straffen noe for høyt. Jeg er kommet til at straffen bør settes til fengsel i fem år.
- (36) Også for C er det utført personundersøkelse. Han vurderes som oppriktig når han sier at han har endret seg i den perioden han har sittet i fengsel. Den viktigste grunnen til at han

vil slutte med kriminelle handlinger, er at han nå har kone og barn; han vil leve et normalt liv og fortsette skolestudier.

- (37) Ved Eidsivating lagmannsretts dom 27. april 2001 ble han dømt til fengsel i tre år og seks måneder, blant annet for drapforsøk og trusler. Ved Borgarting lagmannsretts dom 21. september 2001 ble han dømt til fengsel i to år og åtte måneder, blant annet for et grovt bankran, en straff som ble redusert til to år og syv måneder ved Høyesteretts dom inntatt i Rt. 2002 side 1618. Soningstiden utløper 1. november 2006.
- (38) C var til stede ved produksjon av kassene. Han har vært inne i bildet både før og etter selve ranet. Jeg ser ingen grunn til å skille mellom B og C, og mener at også straffen for C bør settes til fengsel i fem år.
- (39) Jeg stemmer for denne

D O M:

I lagmannsrettens dom gjøres disse endringer:

1. Straffen for A settes til forvaring etter straffeloven § 39 c med en tidsramme på 7 – sju – år og en minstetid på 4 – fire – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i tidsrammen og minstetiden går 187 – etthundreogåttisju – dager for varetektsfengsel.
2. Straffen for B settes til fengsel i 5 – fem – år. I straffen fragår 126 – etthundreogtjueseks – dager for varetektsfengsel.
3. Straffen for C settes til fengsel i 5 – fem – år. I straffen fragår 190 – etthundreogtjue – dager for varetektsfengsel.

- (40) Dommer **Bruzelius**: Jeg er enig med førstvoterende i at straffene for B og C bør settes til fengsel i fem år, men er kommet til at det bør utmåles en tidsbestemt straff for A. Straffen for ham bør også fastsettes til fengsel i fem år. Jeg tilføyer at en fengselsstraff av den lengden for medvirkning til et grovt ran innebærer en viss skjerpning av straffenivået for denne type forbrytelse, noe som imidlertid etter min mening er riktig.
- (41) Jeg er likevel uenig med førstvoterende i at det er grunnlag for å dømme A til forvaring. Slik jeg ser det, er grunnvilkåret for forvaring i straffeloven § 39 c – at ”en tidsbestemt straff ikke anses tilstrekkelig til å verne samfunnet” – ikke oppfylt her. Som fremhevet av førstvoterende i Rt. 2004 side 209 avsnitt 21 er det den maksimale samfunnsbeskyttelse som den tidsbestemte straff kan gi, som skal vurderes opp mot det vern som forvaring vil medføre. Ved denne sammenligningen må det legges til grunn at prøveløslatelse på den aktuelle alternative fengselsstraffen ikke finner sted, jf. straffegjennomføringsloven § 42 femte ledd hvoretter prøveløslatelse fra tidsbestemt fengselsstraff skal undergis en skjønnsmessig bedømmelse og ikke tilstås såfremt det er grunn til å anta at domfelte vil begå nye straffbare handlinger i prøvetiden. En straff av fengsel i fem år, hvor soningen først vil begynne ved avslutningen av soningen av Borgarting lagmannsretts dom 21. november 2001 på en straff av fengsel i 8 år, vil for A, som nå er 41 år gammel, innebære at han vil være om lag 47 år når han løslates. Han vil da ha utholdt 13 år

sammenhengende fengselsstraff. Slik jeg ser det, er det nærliggende at faren for tilbakefall da vil være redusert som følge av fengselsoppholdet og den tid som har gått, og jeg kan ikke se at den samlede soningen av den gjenstående delen av den tidligere fengselsstraffen og den som han etter min mening bør idømmes, ikke medfører at hensynet til samfunnsvernet er tilstrekkelig ivaretatt.

- (42) Dommar **Utgård:** Eg er i det hovudsaklege og i resultatet einig med andrevoterande, dommar Bruzelius.
- (43) Dommer **Flock:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Gussgard.
- (44) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (45) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres disse endringer:

1. Straffen for A settes til forvaring etter straffeloven § 39 c med en tidsramme på 7 – sju – år og en minstetid på 4 – fire – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i tidsrammen og minstetiden går 187 – etthundreogåttisju – dager for varetektsfengsel.
2. Straffen for B settes til fengsel i 5 – fem – år. I straffen fragår 126 – etthundreogtjuseks – dager for varetektsfengsel.
3. Straffen for C settes til fengsel i 5 – fem – år. I straffen fragår 190 – etthundreognitti – dager for varetektsfengsel.